

הנושא את האשה פרק שנים עשר כתובות קד.

מסורת הש"ס

(א) צע"י יבא, (ב) [צפסוק
כתיב תשכזון], (ג) שזועות
מח, (ד) לעיל סז. סוטה יג.
(ה) ר"ה יג. מנחות קג.
(ו) [חולין קי. ע"ש פירש"י],

תורה אור השלם

1. יָבוֹא שָׁלוֹם יִנְחֹוּ עַל
מִשְׁכְּבוֹתֵם הַלֶּךְ נִכְחוּ:
יִשְׁעִיה נֹז בִּי
2. אֵין שָׁלוֹם אָמַר יי
לְרָשָׁעִים:

יִשְׁעִיהָ מִזֶּכֶךְ
 3. הֵן בָּלֶכְם קִדְוִי אֵשׁ
 מֵאֲזִרִי וְיָקוּת לָכֹו בְּאֹור
 אֲשֶׁכֶם וּבִיָּקוּת בְּעֶרְתֶּם
 מִיָּדִי הִתְהָה זֹאת לָכֶם
 לְמַעַצְבָה תִּשְׁכַּבְּכוּ:
 יִשְׁעִיהָ נִי יֵא
 4. מִמִּי נַעֲמֶת רָדָה
 וְהִשְׁכַּבָה אֶת עַרְלִים:
 יִחְזַקֵּאל לֵב יֵט

גליון הש"ס

גמ' שיבופו עליונים. עיין
 זר"ן נדרים דף מ' ע"א:
 שם אין שלום אמר ה'.
 ז"ל אלהי (ישעיה נז):

מוסף רש"י

כל זמן שהיא בבית
 אביה. שלא ירד עובדי
 אלהם והיוסם להם
 וכן אלהם (לעיל הו).
 ובה כתובה עשרים
 וחמש שנים. ואלו
 שקמה יר על פי חסד
 וכן מחמתו על חוספת
 (שם). מזה. אלהם שלא
 נבנה חסדו, וירדו וירדו
 מדין. כתובה.
 וענין וזוין כתובה,
 עד עשרים וחמש
 שנים. ואלו
 כ"ה שנים על חסד
 הפקודה, דהיינו על
 זמן שהיא בבית אביה.
 שלא נבנה חסדו, וירדו
 וירדו, וירדו וירדו
 כ"ה שנים ואלו לא
 כתובה (שם).
 ואלו גמלא שחזרה.
 לפי כח הגמלא ישיטור
 משה (לעיל טו). וכן
 נבוא (סוף טו). ואלו
 מרת חסדו, כי חסד
 ואלו גמלא שחזרה.
 קרסו. מזה קטנה
 מזה, חסד חסד
 גמלא (שם).

תוספות רי"ד

מַתְנֵי וְזֶמֶן שְׁהֵי
בִּבְתִּי אֲבִיךָ גֹבֵה כְּחֹתְמָה
עֵלְיוֹם וְכִ"ו שְׁהֵי בָּבֶל
כַּעֲלָה גֹבֵה כִּי עַד כִּ"ה
שָׁנָה שִׁשׁ שָׁנָה שְׁנָה
שִׁתְּשֶׁנָּה גֹבֵה כְּנֻגְדִי
דְּבִיר ר"מ שֶׁמֶר מִשּׁוֹם
רִשְׁבָּע זְחִיכִי כִי שְׁהֵי
בִּבְתִּי אֲבִיךָ גֹבֵה כִּי
עֵלְיוֹם וְכִ"ו שְׁהֵי בִּבְתִּי
אֲבִיךָ גֹבֵה כְּחֹתְמָה עַד
כִּ"ה שָׁנָה מְהֵרָה וְיִוְשִׁיעִי
מְזִמִּירִים כִּי עַד כִּ"ה שְׁנָה
פִּי כִי שְׁהֵי אֲבִיךָ גֹבֵה
שְׁהֵי נֹוֹתֶנָה כְּנֻסִי עֲלֵיהָ
גֹבֵה כִּי עֵלְיוֹם כִּי אִם
תֹּחֵם לִי מִזֹּוֹתֶיךָ כִּין אִם
אֵין תֹּחֵם לִי כִי שְׁהֵי
בִּבְתִּי עֲלָה וְעִיזוֹתֶיךָ
גֹבֵה כִּי עַד כִּ"ה שְׁנָה
אֵלִל אִם עֲבֹרֵה כִי שִׁשׁ שָׁנִים
אֲדַרְבֵּה כִּי שִׁשׁ אֲלֹוֹ תִּכְבֵּה
שִׁשִּׁי שִׁעוֹר שִׁתְּשֶׁנָּה טוֹבָה
וְגִ' לַעֲנִיִּים הַחֲזִירִים
בִּבְתִּי אֲבִיךָ כְּנֻסִי מְהֵרָה
וְיִוְשִׁיעִי לִי גֹבֵה וְזֶמֶן

דמדוליא. דאמריין במסכת מגילה (דף א.) למה נקרא שמה לפורי שישבצת בראש ההר כליפור: דעל כמה וימנין לבית הכסא. דחולי מעיים הוא ליה: וחלץ הפילין ומנה לבו וקא מצער. לחלוץ ולהניח: פסח ואמר. הספד: אראלים ומלוקים. מלאכים ולדיקים מזוהי ארץ:

ולא נהניתי בצולם הזה. [אפילו] לפי
טורח שיגעתי באצבע קטנה שלי:
יצאו דקיקים וילאו לקראתו ויצא
שלוש. ואחר כך יעומו דקיקים על
משכבותם: הולך נכחו. בדרך ישרה:
ב'תנ"י' כל זמן שהיא צבית אציה.
והיורשים זנוה שם: טובה כחובסה.
כשתלה: ששעה טובה. מנכסי
יתומים נותנת להם ומלא כשכניה:
ותכמים אומרים. לא החזירו עשרים
ותמש לענין הטובה שמעשה ולא
אפסודה רבנן כחובה וכשהחזירו
עשרים ותמש לענין המחילה החזרו
דהחילו ושחקו ולא פצעה כל השנים
הללו מחלתה הלכן כל זמן שהיא צבית
בעלה אין שמחתה מחילה אלא מפני
שמכדין אותה היא צושה למחות על
כחובסה אבל צבית אציה וששחקו
כ"ה שנים מחילה הו'. מהו ויורשים
מוזכרין כחובסה בראי' כלומר זריזים

למחות על כתובתה במוך כ"ה שנים:
גמ' ענייה צנישאל. שכתובתה
מועטת אצדה לרבי מאיר בטובה
שעושה ב"ה שנים: ומסא נח
בייתוס. שהיתה עשירה וכתובתה
מרוזה תפסיד כתובתה בטובה של
כ"ה שנים: פוס גמלא שימא.
המשיח לפי הגמל. אף כאן לפי עושה
טובה: מהו שפשל. לר"מ דטעמא
משום טובה: שפשל. שנחשבו טובתה
לחשבון כתובתה לפי חשבון השנים
להפסיד לכל שנה אחת מעשרים וחמש
בכתובתה אם לא שהתה כ"ה שנים
אלא חציין או שלישית או רביעית.
תשלש לשון חלוקה לפי חשבון הוא
דמתן (מסכת דף ה). משלשין בממון
ואין משלשין בכמות: כל מדה הממס
ק. העמידה יחד ולא תמוט: אבל
שטר כפוסה יולא. בצית דין מתחת
ידה: גובה כפוסה לעולם. שאילו
מתלה היתה מוסרת להם שטר
הכפוסה: שלא בזכרה. אם שתק
ערים וחמש שנים ולא מיחה על חובו
לא הפסיד בן: אלמנה נח אחולי
היא. שהיית מתן: כל השנים הללו
ובכתובתה אינה מלוה ולא חסרה
בה ממון: לעולם דלא נקיע. הלכך
דווקא בעל חוב הא אלמנה דלא
נקטא שטרא אחילת'. ודקשיך לן במאי
גביא כשחייב מודה: שונין. בעלי
בריימא: גרושה הרי היא כבעל חוב.
לגבות לעולם שלא בהזכרה דוודאי
לא מחלה: כשחייב מודה. שלא
תקבלה ככתובתה: בר קווא. שם חכם:
הרי

בההיא פורתא אחילתא אמר
קורטוב אינו יכול למכול בהן
אביו ילא שנו אלא שאין שטם
לעולם ורבי אלעזר אמר אפילו
רב ששת יב"ח גובה שלא בה
בר אחולי הוא הא אלמנה א
עסקינן בשחיב מודה והאמור
במאי גביא אלא לאו דנקיטא
מודה יאמר רב נחמן בר

מחשיבים'ם לב' ושיעור חכמים שמה שנותנת ב"ה שנים עולה לה שיעור' כ' ובגמרא ביבי לא שהתה כ"ה ושהתה חציה מהו שפסטי חצי' כ' בעבור טובה שעשת' בנכסי בעלה ואמרין קא כשעולה הטובה כנגד מחבתה דלאו בת גבי' היא כלל וא פסדת מחבתה אבל קודם' היא מתוך שנוהב מקצת טובה הכל ואין מחשבין הטובה שהעשת ואיתוקם בתיקו וחכ"א כ' ושונים שבכ"ה שנוהב מפסדת כ' אין הטעם מפני טובה שעשת הטובה טובה שגמלה ע"ה עניים

דמנה תפילין. ואע"ג שר
יכולין לזהר היטב
ממלאי והיה יודע היטב לזהר
המנה. לאמרינן צמדרש ע

דמדליא ובסים אוירא ההוא יומא דנח נפשיה דרבי גזרו רבנן תעניתא ובעו רחמי ואמרי כל מאן דאמר נח נפשיה דר' ידקר בחרב סליקא אמתיה דרבי לאיגרא אמרה עליוני' מבקשין את רבי והתחתוני' מבקשין את רבי יהי רצון שיכופו תחתונים את העליונים כיון דחזאי זמא זימני דעייל לבית הכסא וחלץ תפילין ומנח להו וקמצטער אמרה יהי רצון^א שיכופו עליונים את התחתונים ולא הוו שתיקו רבנן מלמבעי רחמי שקלה כוזא שדייא מאיגרא [לארעא] אישתיקו מרחמי ונח נפשיה דרבי אמרו ליה רבנן לבר קפרא זיל עיין אזל אשכחיה דנח נפשיה קרעיה ללבושיה ואהדריה לקרעיה לאחוריה פתח ואמר אראלים ומצוקים אחזו בארון הקדש נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקדש אמרו ליה נח נפשיה אמר להו אתון קאמריתו ואנא לא קאמינא בשעת פטירתו של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה אמר רבש"ע גלוי וידוע לפניך שיוגעי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהייתי אפילו באצבע קטנה יהי רצון מלפניך שיהא שלום במנוחתי יצתה ב"ק ואמרה ייבא שלום ינוחו על משכבותם על משכבך מיבעי ליה מסייע ליה לר' חייא בר גמדא דאמר רבי חייא בר גמדא אמר ר' יוסי בן שאול בשעה שהצדיק נפטר מן העולם אומרים מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע צדיק פלוני בא אומר להם יבואו צדיקים ויצאו לקראתו ואומרים לו יבא בשלום ינוחו על משכבותם^א אמר ר' אלעזר בשעה שהצדיק נפטר מן העולם שלש כיתות של מלאכי השרת יוצאות לקראתו אחת אומרת לו^ב בא בשלום ואחת אומרת הולך נכחו ואחת אומרת לו יבא שלום ינוחו על משכבותם בשעה שהרשע נאבד מן העולם שלש כיתות של מלאכי חבלה יוצאות לקראתו אחת אומרת^א אין שלום^ב אמר ה' לרשעים ואחת אומרת לו^ג למעצבה^ד יישכב

ואחת אומרת לו ירדה והשכבה את ערליה
אביה גובה כתובתה לעולם כל זמן שהיא
עשרים וחמש שנים שיש בכ"ה שנים שתעש
איר שאמר משום רשב"ג יזככ"א כל זמן ש
לעולם כל זמן שהיא בבית אביה גובה כר
(א) מתה יורשיה מזכירין כתובתה עד עשרים ו
לרב יוסף ענייה שבישראל עד עשרים וחמ
עשרים וחמש שנים אמר ליה (א) לפום גמלא
מהו שתשלש תיקו: וחכמים אומרים כל
אתאי קודם שקיעת החמה גובה כתובתה
יה אין (א) כל מדת חכמים כן היא בארבעים
מר רב יהודה אמר רב העיד רבי ישמעאל ב
כתובה יוצא מתחת ידיה אבל שטר כתובה
שטר כתובה יוצא מתחת ידיה אינה גובה אל
יה היכי דמי אי דלא נקט שטרא במאי גבי אל
לחא הוא מותיב לה והוא מפרק לה הלעולם
' אלעא שונין גרושה הרי היא כבעל חוב ה
גובה וגרושה היא דלאו בת אחולי היא הא א
וחק תני רב יהודה בר קזא כמתניתא

במקום שאין כותבים כתובה וסומכים שטר כתובתה ור"א אמר אפילו שטר (בהוראה) פ"ה שאין כ"ה שנים ולא שטרא ור"ה הוא דלארבי בה אחולי ואב אינה מלוה ולא חסרה בה ממון אב

דומנה תפֿרין. ״ואע״ג שחולי מעיים״ פֿטורין מן התפילין לפי שאין יכולין ליהרר היטב אבל כ' היה מנהיג עצמו בקדושה יותר במאמדי והיה יודע היטב לזהר. מ״ר: **ל**א יחיתיו אלא אבבע קבטה. לאמרין צדדש עד שאדם יתפצל כנסת מורה לעוף ויתפצל שלא יכנסו מעדינים לתוך גופו

ומייתי הא עוצדל דרבי:
ומרתא בת ביתוס עשרים וחמש
 שנים. אמר לי רבי
 דהך פירכא ליתא אליבא דבר קפרא
 דאמר לקמן לא שוה אלף מנה ומאתים
 אבל תוספת אין לה לענין כתובה
 לאורייתא מרתא בת צייתוס וענייה
 שזישראל שוה אלף אליבא דר' יוחנן
 דאמר דלפילו תוספת אין לה איירי
 הכא ולי נראה דאליבא דרבי' איתא
 דהכא אליבא דרבי מאיר איירי ולקמן
 לא קאי בר קפרא אלף אליבא דרבנן
 דלמרי גובה כתובתה צבית אלא עד
 כ"ה שנים והוציל וספתה כל שנה
 מחלתה ואמר בר קפרא דדוקא מנה
 ומאתים מחלה אבל תוספת דהויא
 כמו מתנה בעלמא לא מחלה כמו
 שאר בעל חוב דלא מחילי אבל לרבי
 מאיר דמפסקה משום שיש בעשרים
 וחמש שנה שבעשה טובה כנגד
 כתובה אין חילוק בין תוספת למנה
 ומאתים דלפוס גמלא שיחנא דאי לא
 מינח הכי אלף אדר"מ קאי אם כן
 מדקאמר דתוספת יש לה אלמא לית
 ליה דלפוס גמלא שיחנא אם כן קשה
 לדידיה אלמנה דכתובתה מנה עד
 כ"ה שנים וכתובתה דכתובתה מאתים
 עד כ"ה שנים ודומה לי דבר פשוט
 דאליבא דרבנן קאי לקמן דכולה
 סוגיא דלקמן מיירי אליבא דרבנן:
הי"ב דמי אי ר"א נקביא כתובה
 במאי גביא. תימנה אמאי לא

דייק כמו כן במתניתין במאי גביא
בשלא השהה כ"ה אלף לאו בנקיטא
כחוצה וקמני דמחלה בכו"ה וי"ל
דאמתי' ליכא למיפוך דאיכא למימר
דמתני' בעידי מיתה והא אליבא דרב
קיימא דלדעידה (לעי' פט:) אלמנה גביא
בעדי מיתה והא דקאמר אי דלא נקיט'
כחוצה בידה במאי גביא היינו גט
דכמאן דכתב ציה מנה ומתאים דמי
דלרב (סע) גרושה לא גביא אלף בגט:
אמר

מתני' כל זמן שהיא בבית
בית בעלה גובה כתובתה עד
טובה כנגד כתובתה דברי ר'
א בבית בעלה גובה כתובתה
תה עד עשרים וחמש שנים
מש שנים: **גמ'** אמר ליה אבוי
שנים ומרתא בת בייתוס עד
הנא איבעיא להו לרבי מאיר
: אמר ליה אבוי לרב יוסף
אחר שקיעת החמה לא גביא
ה טובל בארבעים סאה חסר
י יוסי לפני רבי שאמר משום
א מתחת ידיה גובה כתובתה
עד עשרים וחמש שנים מתיב
דנקיט שטרא וב"ה הוא דלאו
לא נקיט שטרא והכא במאי
י דמי אי דלא נקיטא כתובה
נה אחילתא הכא נמי כשחייב
י בר קוא תבעה כתובתה
הרי

ותנאי ב"ד א"נ שאבדנה אבל אם שטר וכו' פ"י שאינו
בה יוצא מת"י אינו גובה אלא עד כ"ה שנה מתיב ב"י
וחה על חובו אינו מפסיד בכך ה"ד אי דלא נקט שטר
אלמנה אחילתא פירוש האלמנה היא בת מחילה מפני
ח' למה הוא רוצה למחול חובו הוא מותיב לה והו'

עין משפט
נר מצוה

כח א טוש"ע י"ד סימן
תג סעיף י' בהגה"ה:
ל ב ג מ"ו פט"ו מהל'
אישות הלכה כג סמג
עשין מן מה טוש"ע א"ה"ע
סימן ק"ה סעיף א':
לא ד ד ה טוש"ע ח"מ
סימן נ"ח סעיף א':
לב ו מ"י שם הלכה כה
סמג שם טוש"ע
ה"ה"ע סימן ק"ה סעיף ד':
לג ז מ"י שם טוש"ע שם
סעיף א':

תוספות רי"ד (המשך)

נִחַח לָהּ לִיחִימִי מִשֵּׁנָה
מִצֹּחַ וְאֵין מַחֲסִיבִים מִשֵּׁנָה
לְעוֹלָם אֵלֶּם שָׁעָ אִיבֹד
כִּי הוּא מִפְּנֵי שִׁכְוִי הוֹכֵן
מַחֲלָה לָהּ כְּתוּבָתָהּ וְחֶזֶק
כִּי שִׁהָיָה בִּכִּית בִּלְעֵלָה
וְעִיּוֹנוֹתֶיהָ מִנְּכַסֵּיב גֹּבֵה
לְמַעַן שׁוּד שִׁשְׁתָּקָה אֵל
מִפְּנֵי שִׁמְחָלָה אֵלָּה עֲבוּרֹד
מִוִּנְיָוֹתָהּ אֵלָּה אֵין הִיָּה
רוֹצֵה שֶׁהָאֵת כְּתוּבָתָהּ
לֹא הִיתָה מִקְבָּלָהּ הִיא
כִּי שִׁהָיָה תַפְסִיד מִזִּמְתָּה
וְכֹד שִׁהָיָה בִּכִּית אִמּוּת
וְלֹא הִיָּה זֶנֶן אוֹתָהּ שֶׁם
גֹּבֵה כְּתוּבָתָהּ עַד כִּי שֶׁ
שֵׁנִים אֵבֶל אֵין שִׁהָתָה
כִּיָּה שִׁנֵּית וְדֹקָא שֶׁם
כִּי מַחֲלָלָה וְדֹקָא שֶׁם
הִיָּה זֶנֶן אוֹתָהּ שֶׁם אֵבֶל
אֵין שִׁהָתָה זֶנֶן אוֹתָהּ שֶׁם
זֶה שִׁשְׁתָּקָה מִפְּנֵי הַמוּסוֹת
זֶה שִׁשְׁתָּקָה מִפְּנֵי הַמוּסוֹת
שִׁחָקָה שֶׁאֵפְלוֹר אֵין הִיָּה
רוֹצֵה הַלְבוּתָהּ כִּי הִיא
לֹא הִיתָה מִקְבָּלָהּ שֶׁם
תַּפְסִיד מִזִּמְתָּהּ וְכִי
גַם רִ"ח ז"ל אוֹר דֹּאמְרִינִי
כִּי שִׁהָתָה עַד כִּי שֶׁם
כְּתוּבָתָהּ עַד כִּי שֶׁם
אֵבֶל מִשְׁתַּיִת עִיּוֹנוֹתֶיהָ
רוֹצֵה אֵין הִיָּה עִיּוֹנוֹת
מֵהֶם גֹּבֵה כִּי לְעוֹלָם וְכֵן
אֵין מִשְׁתַּיִת עִיּוֹנוֹתֶיהָ
וְדֹקָא חֲרִישָׁת פ' אֲחִיבָה
זֶה שִׁשְׁתָּקָה מִפְּנֵי הַמוּסוֹת
כְּתוּבָתָהּ לִמְאֵי גִ'מ וְכִי
כִּי שִׁהָיָה בִּכִּית אֵין זֶנֶן
הַנְּחִישָׁה כִּי שִׁהָיָה בִּכִּית
בִּלְעֵלָה מִכְשָׁן אֲלִמְוֹתָהּ
גֹּבֵה כְּתוּבָתָהּ לְעוֹלָם וְכֵן
שִׁהָיָה אֵבֶל שֶׁלֹּא הִיָּה
עוֹבְרִים אוֹתָהּ הַחֲתוּמִים
וְלֹא זֶנֶן אוֹתָהּ הַחֲתוּמִים
עַד כִּי שֵׁנִים וְאֵין שִׁהָתָה
וְיֹתֵר מִכָּאן מַחֲלָתָהּ כִּי
וְיֹתֵר מִכָּאן מַחֲלָתָהּ כִּי
כִּי שִׁהָיָה בִּכִּית אֵין הִיָּה
זֶנֶן אוֹתָהּ מִשְׁתַּיִת עִיּוֹנוֹתֶיהָ
זֶה שִׁשְׁתָּקָה מִפְּנֵי הַמוּסוֹת
כְּתוּבָתָהּ לִמְאֵי גִ'מ וְכִי

מחילה אלא בעבור השובה
שעשת מבניית ירושלים ואי
ב"א כ"א שנים
אחיה כ"א אם עשת טובה
ממנותיה שלה וכן ואין
עולים אל הכתובות אלא
דבריה חכמים ושמעיהו
משום מחילה אין לפרש
לאין כגון שלא ידע
זנים אחיה. מהו ידע
מכירים כתובתה עד כ"א
שנה בה וכן תושבעים
מוקד לה כשרשבעה ומה
לכין אדם מוריש שבעה
אביו מפני שאינו ממוקד;
לאין אביו לרבה אחיה
קודם לקחת תחתיה
כ' קצות שקיעות תחתיה
לאין כ' בתיא פורתה
אחיה. א"ל אין לה
מדות חכמים כן היא
כ"א סאה וזהו טבל כ"א
חסר קרובות א"ל "אין"
א"ל העניד ר"ש לפני ר"ש
שאר משום אביו ל"ש
לאין שאין שכל כשר
רובא זמח"א א"ל שכל
תובתה יוצא מתי"א גובל כ'
לעולם ר"ש שכל
משום מחלה כתובתה אלא
שאר אל הכתובות אלא

מחלתה היתה מוסרת להן
ב"ח גובה שלא (בהכרזה)
במאי גבי אלא לאו דנקט
שנהנית כל השנים וכתובתה
מפרק לה בשחייב מודה: